

SHAVKAT RAHMON LIRIKASIDA ONA YURT TIMSOLI

Urganch davlat unversiteti Filologiya fakulteti

215-guruh talabasi Xudayberganova Gulnoza

Annotatsiya: Ma'lumki, Shavkat Rahmon o'zbek xalqning sevimli shoirlaridan biri. U o'z she'rlarida yaxshilikni intilish, vatani sevishni asrash to'g'risida ijodida katta ahamiyatli bo'ldi. She'rlarida so'zlarni ishlatishda ham bunga alohida e'tibor qaratgan shoir.

Kalit so'zlar: Shavkat Rahmon lirikasi, timsol, vatan, ezgulik

Аннотация: Известно, что Шавкат Рахман-один из любимых поэтов узбекского народа. Большое значение в своем творчестве он придавал стихам о стремлении к добру, о любви к Родине, о ее сохранении. Поэт, который также уделял этому особое внимание, используя слова в своих стихах.

Ключевые слова: Шавкат Рахман лирика, эмблема, Родина, добро

Abstract: It is known that Shavkat Rahman is one of the favorite poets of the Uzbek people. In his poems, he became of great importance in his work on striving for good, loving the motherland to preserve it. A poet who also paid special attention to this in the use of words in his poems.

Keywords: Shavkat Rahman Lyrics, emblem, Homeland, goodness

“Timsol“-so'zni ko'pgina ma'nolarda ishlatilishni ko'rishimiz mumkin. Timsol-o'rgak olish mumkin bo'lgan timsol, dadil isbot ma'nosidagi timsol, ko'z o'ngida xayolda obraz siymoli timsoli. Shavkat Rahmonning ijodida, esa timsol so'zni uchrashi uni o'z she'rlarida qo'llashi ibrat oladigan, o'rnak olish mumkin bo'lgan timsolini ishlatilganligini ko'rishimiz mumkin.

Zulfiqor ruh kerak

kerak chin yog‘du,
chin ishq yolqinlari bag‘rimga to‘lsin.
jismimni toblasin faqat chin og‘riq.
chechaklar qon-qora bo‘lsa-da bo‘lsin...¹

Ijodkor o‘z kechinmalarni, tuyg‘ularni she‘rlarida namoyon qildi olgan. Shavkat Rahmon ijodida ezgulikka intilish, adolatlilik va ona yurtga muhabbat, insondagii yaxshi hislatlar tuyg‘ularni timsol sifatida she‘rlarida namoyon qildi. Ijodkor kam ijod qilgan bo‘lsada o‘zidan katta meros qoldira oldi va kelajak avlod uchun vatanni asrash uni sevishni hamda asrash timsol sifatida she‘rlarida ko‘rsatdi. Shavkat Rahmonni she‘rlarni mutolaa qilar ekanmiz she‘rlarida ko‘p holatda yurakni lahzaga keltiradigan so‘z mahoratni ishlatishi she‘rlarida yaqqol namoyon bo‘ladi va buni sezish qiyin emas.

Yildir bu

Nafsing botqay emas

Qiliching domiday chaqnagan yo‘ldir

Bu yo‘lga burilishdan avval²

O‘ldir ichidagi xoinni o‘ldir

Shavkat Rahmonning ushbu misralarida timsolni ham vatanga muhabbatni ezgulikka intilishi ya‘ni vatanni asrashda uni himoya qilishdan avval uni o‘z ichidagi dushmanlarni yo‘q qilish kerak deganini ushbu misrasida ko‘rinadi. Bu orqali vatanni qanchalik sevgani ko‘rinadi. “Timsol“- so‘zni boshqa o‘rinlarda ham she‘rlarida qo‘lladi.

Shavkat Rahmonning “Odam daraxti“ she‘ri ham e‘tiborga molik.

O‘sayotgan

¹ Qozoqboy Yo‘ldosh “Zulfiqor ruh manzillari“, “Guliston“jurnali 2002-yil 1-son 236-bet.

² Qozoqboy Yo‘ldosh “Zulfiqor ruh manzillari“, “Guliston“jurnali 2002-yil 1-son 237-bet.

Kuchli daraxtman

Shohlarimda pishar so‘zlarim

O‘ychan- kelguvchi yo‘lga

Ikki tog‘day boqar so‘zlarim

Fursat esa-

Shoshqaloq bola

mevalarning xush bo‘yin to‘yib

atrofida tinmay aylanar

Goh kunduzni, goh tunni kiyib.³

Ushbu misrasida shoir umr mazmuni haqidagi fikrlarini daraxt timsolida bayon qilgani timsolida ko‘ramiz. Shavkat Rahmon she‘rlarida timsolni uchratish shoirlik mahoratni, undagi his- tuyg‘ularni she‘rlariga ko‘chirgani bu orqali timsolni so‘nmas yog‘du qildgani. Chin insoniylik fazilatlar doim ustun turishi, yaxshilik intilishni o‘z misralarida bayon qilgan O‘z she‘rlariga nom berishda ham buni ijodkor shu uslubda foydalandi. Ijodkor so‘zlarni ishlatishni birgalikda ko‘rib chiqamiz. Shavkat Rahmon ijodida “yo‘g‘du“, “xalq“, “ezgullik“, “odamiylilik“ kabi so‘zlarni she‘rlarida ko‘p bora uchrashi ijodkorni komil inson ekanligini sezamiz.

Ey, elim,

qachondir bir gala bedil

ko‘ksingdan dilingni sug‘irgan mahal

nega shol yuzingni burding tekari,

nega tirik qolding ichmasdan zahar.⁴

³ Jumaniyazova Nasiba “Istiqlol davri o‘zbek lirikasida uslub va mahorat“ monografiyasi. Shavkat Rahmon. Saylanma. Toshkent. “Sharq“, 1997, 69-bet.

⁴ Qozoqboy Yo‘ldosh “Zulfiqor ruh mazillari“ “Guliston“ jurnali 2002-yil 1-son. 243-bet.

Shavkat Rahmon she'rilaridada vatanni e'zoz qilish doimo birinchi o'rinda turgani uning yaqqol o'z aks topgan. Vatanni qanchalik sevishni misralarida adabiy qoldiri.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Qozoqboy Yo'ldosh "Zulfiqor ruh manzillari", "Guliston" jurnali 2002-yil 1-son 236-bet.
2. Qozoqboy Yo'ldosh "Zulfiqor ruh manzillari", "Guliston" jurnali 2002-yil 1-son 237-bet.
3. Jumaniyazova Nasiba "Istiqlol davri o'zbek lirikasida uslub va mahorat" monografiyasi. Shavkat Rahmon. Saylanma. Toshkent. "Sharq", 1997, 69-bet.
4. Qozoqboy Yo'ldosh "Zulfiqor ruh mazillari" "Guliston" jurnali 2002-yil 1-son. 243-bet.
5. Jumaniyazova Nasiba "Istiqlol davri o'zbek lirikasida uslub va mahorat" Monografiyasi, Urganch-2019 69-bet

Jumaniyazova Nasiba "Istiqlol davri o'zbek lirikasida uslub va mahorat" Monografiyasi, Urganch-2019 69-bet.